

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl

pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatomos pagal bendros žemės ūkio politikos paramos schemas ūkininkams skiriamų tiesioginių išmokų taisyklės

(COM(2011) 625 final – 2011/0280 (COD)),

pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatomas bendras žemės ūkio produktų rinkų organizavimas (Vieno BRO reglamentas)

(COM(2011) 626 final – 2011/0281 (COD) (A-21)),

pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis

(COM(2011) 627 final – 2011/0282 (COD)),

pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl bendros žemės ūkio politikos finansavimo, valdymo ir stebėsenos

(COM(2011) 628 final – 2011/0288 (COD)),

pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo iš dalies keičiamos Tarybos reglamento (EB) Nr. 73/2009 nuostatos, susijusios su tiesioginėmis išmokomis ūkininkams 2013 m.

(COM(2011) 630 final – 2011/0286 (COD)),

pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo iš dalies keičiamos Reglamento (EB) Nr. 1234/2007 nuostatos, susijusios su bendrosios išmokos schema ir parama vynuogininkams

(COM(2011) 631 final – 2011/0285 (COD))

(2012/C 191/21)

Pranešėja **Dilyana SLAVOVA**

Bendrapranešėjis **Franco CHIRIACO**

Taryba, 2011 m. lapkričio 14 d., ir Europos Parlamentas, 2011 m. spalio 25 d., vadovaudamiesi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 43 straipsnio 2 dalimi ir 304 straipsniu, nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl

Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatomos pagal bendros žemės ūkio politikos paramos schemas ūkininkams skiriamų tiesioginių išmokų taisyklės

COM(2011) 625 final – 2011/0280 (COD)

Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatomas bendras žemės ūkio produktų rinkų organizavimas (Vieno BRO reglamentas)

COM(2011) 626 final – 2011/0281 (COD) (A-21)

Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis

COM(2011) 627 final – 2011/0282 (COD)

Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl bendros žemės ūkio politikos finansavimo, valdymo ir stebėsenos

COM(2011) 628 final – 2011/0288 (COD)

Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo iš dalies keičiamos Tarybos reglamento (EB) Nr. 73/2009 nuostatos, susijusios su tiesioginėmis išmokomis ūkininkams 2013 m.

COM(2011) 630 final – 2011/0286 (COD)

Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo iš dalies keičiamos Reglamento (EB) Nr. 1234/2007 nuostatos, susijusios su bendrosios išmokos schema ir parama vynuodžių augintojams

COM(2011) 631 final – 2011/0285 (COD).

Žemės ūkio, kaimo plėtros ir aplinkos skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto parengiamąjį darbą šiuo klausimu, 2012 m. balandžio 10 d. priėmė savo nuomonę.

480-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2012 m. balandžio 25–26 d. (balandžio 25 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 132 nariams balsavus už, 14 – prieš ir 21 susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos

ES žemės ūkio modelio keitimas

1.1 Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas sveikina Komisijos pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų teisės aktų ir pažymi, kad atsižvelgta į kai kurias, tačiau toli gražu ne visas, jo ankstesnėse nuomonėse pateiktas rekomendacijas. Svarbiausios jų – Komitetas ne kartą nurodė (savo nuomonėse NAT/449 ir NAT/481), kad būsimoje BŽŪP politikoje reikia ryžtingai ginti Europos žemės ūkio modelį, kuris yra grindžiamas apsirūpinimo maistu savarankiškumo, tvarumo ir realių ūkininkų ir vartotojų poreikių tenkinimo principais.

1.2 EESRK pripažįsta, kad Komisija dėjo didžiules pastangas galvodama apie BŽŪP ateitį ir rengdama pasiūlymą dėl grynai europinio projekto, grindžiamo įtraukiosios įvairovės koncepcija. Dėl Komisijos pastangų sukurti naują Europos ir jos ūkininkų partnerystę – EESRK mano, kad nors pasiūlymuose keliami tinkami prioritetai, kai kuriuos pasiūlymų aspektus dar reikia iš esmės koreguoti.

1.3 Atsižvelgiant į dabartinę finansų ir ekonomikos krizę ir didžiulę klimato kaitą reikia iš esmės keisti požiūrį į tai, kaip reikėtų šalinti atotrūkį tarp pažadų ir kasdienio ūkininkų gyvenimo realybės. Ūkininkai susiduria su didėjančia įtampa rinkose, dėl to apleidžiami ištisi regionai. Europos žemės ūkio modelis yra reikalingas labiau nei kada nors anksčiau. EESRK mano, jog itin svarbu, kad 2014–2020 m. BŽŪP padėtų įveikti didžiules žemės ūkio vystymo kliūtis. Tačiau Komitetas apgailestauja, jog Komisijos išsipareigojimas Europos žemės ūkio modelio atžvilgiu nėra aiškus.

1.4 EESRK palankiai vertina Komisijos ketinimą didinti Europos žemės ūkio modelį atitinkančio daugiafunkcio žemės ūkio Europoje konkurencingumą įvairiais būdais, pavyzdžiui, plėtojant mokslinius tyrimus, skatinant vystymą ir teikiant konsultacijas bei atlyginant už visuomenei naudingas funkcijas, kurios dar neatsispindi vartotojų kainose. Tačiau, Komiteto

nuomone, siūlomos priemonės toli gražu nėra pakankamos siekiant nuolatinio produkcijos ir užimtumo rodiklių augimo, taip pat norint patenkinti vis didėjantį maisto poreikį pasaulyje. EESRK pažymi, jog būsimoje BŽŪP būtina atsižvelgti į tai, kad Europoje šeštadalis visų darbo vietų yra tiesiogiai arba netiesiogiai susijusios su žemės ūkio produktų gamyba, o kai kuriose valstybėse narėse šis skaičius yra dar didesnis. BŽŪP turėtų teikti tam tikras vaidmuo užtikrinant užimtumą ES, ypač kaimo vietovėse, tačiau šiuo metu ji veikiausiai prisideda prie darbo vietų mažinimo. Viename regione išnykus žemės ūkio ir miškininkystės produktų gamybai, išnyks ir atitinkamos darbo vietos gamybos ir tiekimo, taip pat maisto ir medienos perdirbimo pramonėje. Būsimoje BŽŪP prioritetą būtina teikti ūkininkų ir kooperatyvų ekonominės veiklos našumo didinimui, siekiant padėti jiems patekti į rinką ir geriau realizuoti savo produkciją.

1.5 Naujoji BŽŪP turėtų padėti pagerinti socialines – ekonomines sąlygas, užimtumą, žemės ūkio sektoriaus darbuotojų saugumą, užtikrinus, kad skirstant paramą būtų visapusiškai laikomasi socialinių nuostatų, įstatymų ir darbo sutarčių. Siekiant paremti realiąją ekonomiką, skatinti mokslinius tyrimus, inovacijas, kartų kaitą ir maisto produktų gamybą ir pasinaudoti teritorijų sukuriama pridėtine verte, įgyvendinant šiuos veiksmus reikės atsižvelgti į tai, kad pagrindinis vaidmuo sistemoje tenka žemės ūkio ir maisto įmonėms.

1.6 EESRK dar kartą ragina Europos Parlamentą, Tarybą ir Komisiją išlaikyti bent jau tokį patį BŽŪP biudžetą koks yra dabartiniu biudžetiniu laikotarpiu. Šiuo metu ypatingų problemų kelia II ramsčio plėtojimas, nes daug valstybių narių nebepasivieni arba negali atitinkamai prisidėti prie būtino bendro finansavimo. Tai neleistinai susilpnins kaimo vietovėms skirtą politiką, įskaitant aplinkos apsaugos priemones, kurios finansuojamos pagal II ramstį.

1.7 EESRK mano, kad vieni svarbiausių uždavinių, kuriuos reikia išspręsti per BŽŪP reformos procesą, yra sukurti

paprastesnes procedūras, užtikrinti įgyvendinimo **lankstumą** atsižvelgiant į skirtingas valstybių narių agrarines sąlygas, mažinti biurokratinis reikalavimus ūkininkams ir šalinti sunkumus, kurių patiria išmokas administruojančios įstaigos.

Tiesioginės išmokos

1.8 EESRK palankiai vertina tai, kad atsisakoma istorinių referencinių laikotarpių, kurie anksčiau buvo taikomi apskaičiuojant metinę paramos kiekvienos šalies arba regiono ūkininkams sumą. Tačiau EESRK mano, kad fiksuota išmokos vienam hektarui suma ne visada pati veiksmingiausia politikos priemonė, ypač atsižvelgiant į argumentą dėl pajamų rėmimo (žr. 4.3.2 punktą). Todėl, norint užtikrinti **vidinę konvergenciją** prireiks lankstumo, ilgesnio pereinamojo laikotarpio ir pokyčius reikės laipsniškai įgyvendinti visą laikotarpį.

1.9 ESRK palankiai vertina pastangas panaikinti atotrūkį tarp skirtingų valstybių narių ūkininkų gaunamos paramos dydžio. Pagrindiniai būsimos BŽŪP principai, kuriais reikėtų remtis persikirstant finansinius išteklius tarp valstybių narių, turėtų būti proporcingumas, sąžiningumas ir pragmatizmas; kartu reikėtų atsižvelgti į ES žemės ūkio sektorių įvairovę. Šioje srityje reikėtų taip pat atsižvelgti į įvairių valstybių narių ūkininkavimo veiklos sąnaudų ir pajamų struktūrą. Svarbu, kad persikirstymo procesas atspindėtų tiek senųjų, tiek naujųjų valstybių narių ūkininkų problemas. Būtent todėl EESRK rekomenduoja persikirstyti nacionalinius tiesioginių išmokų biudžetų remiantis objektyviais ir nediskriminaciniais kriterijais ir nustatyti **proporcingą ir pakankamą numatomos sąžiningos konvergencijos įgyvendinimo pereinamąjį laikotarpį, atsisakant anksčiau taikytų istorinių referencinių laikotarpių**. Tikslas - užtikrinti, kad 2014–2020 m. finansavimo laikotarpio pabaigoje nei viena šalis negautų mažiau kaip 90 proc. 27 ES valstybių narių tiesioginių išmokų vidurkio.

1.10 EESRK pritaria sprendimui diegti supaprastintą paramos smulkiesiems ūkininkams schemą, tačiau abejoja, ar Komisijos pasiūlyme numatytas paramos lygis bus pakankamas mažų žemės ūkio bendrovių plėtrai paskatinti. Komitetas taip pat prašo, kad Komisija nustatytų aiškesnius kriterijus, pagal kuriuos nustatomas ūkio dydis. Ši schema galėtų būti taikoma savanoriškai, atsižvelgiant į valstybių narių sąlygas.

1.11 EESRK pritaria principui, kuriuo grindžiami Komisijos pasiūlymai, kad pagal I ramstį BŽŪP išmokos būtų skiriamos aktyviems ūkininkams. Reikėtų aiškiai apibrėžti sąvokas „žemės ūkio veikla“, „tinkama paramai žemė“ ir „aktyvus ūkininkas“, taip pat glaudesnes sąsajas tarp išmokų ir vykdomos veiklos, kad ribotos biudžeto lėšos nebūtų skiriamos nederamai žemei ir ne žemės ūkio veiklai (nebent tai būtų tinkamai įregistruota atidėta žemė). Su valstybėmis narėmis reikia išsiaiškinti, ar galima užtikrinti efektyvų šio principo įgyvendinimą. Be to, nederėtų „aktyvaus ūkininko“ sąvokai nepriskirti paramos gavėjų, gaunančių mažesnes nei 5 000 eurų išmokas.

1.12 EESRK pritaria laipsniškam tiesioginių išmokų mažinimui nustatant viršutines ribas ir, kaip nurodė ankstesnėse nuomonėse, toliau ragina Komisiją diegti tokį įgyvendinimo metodą, pagal kurį būtų atsižvelgiama į ypatumus, būdingus kooperatyvų ir žemės ūkio produktų gamintojų asociacijų įsteigtiems ūkiams⁽¹⁾. Tiesioginėms išmokoms nepanaudotos lėšos turėtų likti valstybei narei skirtame biudžete ir turėtų būti panaudotos silpniesiems žemės ūkio sektoriams remti nacionaliniu lygmeniu pagal I arba II ramstį, paliekant tai nuspręsti pačiai valstybei narei. EESRK siūlo, kad taip perkeltoms lėšoms nebūtų taikomas bendro finansavimo reikalavimas.

1.13 EESRK mano, kad nuo 2014 m. reikėtų suteikti galimybę naudotis bazinės išmokos schema remiantis 2011 m. vykdyta ūkine veikla ir užimamu tinkamu paramai žemės plotu. EESRK mano, jog tai, kad 2011 m. pagal bendrosios išmokos schemą pasinaudota viena teise į išmoką nėra teisingas kriterijus.

1.14 EESRK palankiai vertina Komisijos siūlymą dėl lėšų persikirstymo tarp ramsčių lankstumo. Ypač svarbu, kad valstybėms narėms, kuriose tiesioginė parama vis dar sudaro mažiau kaip 90 proc. ES vidurkio, būtų suteikta galimybė perkelti kaimo plėtrai skirtas lėšas į I ramsčio biudžetą. Ši galimybė turėtų būti sudaryta ir toms valstybėms narėms, kurių I ramsčio biudžetas neproporcingai mažas arba kuriose yra gamtinių kliūčių. EESRK siūlo nustatyti, kad būtų galima perkelti ne daugiau kaip 10 proc. lėšų.

1.15 EESRK nuolat pabrėžia, koks svarbus vaidmuo ūkininkams tenka dirvožemio apsaugos, biologinės įvairovės, kraštovaizdžio ir aplinkos apsaugos srityse, tačiau kurio jie negali deramai atlikti dėl dabartinių aplinkybių. Todėl jis pritarė „tikslinėms tiegioms išmokoms“ (žr. NAT/449); ekologiškumo didinimo elementas yra žingsnis būtent šia linkme. Tačiau susirūpinimą kelia tai, kad Komisijos pasiūlymais dėl papildomų privalomų aplinkos apsaugos reikalavimų ES ūkininkams bus užkrauta sunki finansinė našta, kils grėsmė jų konkurencingumui ir ekonominiam gyvybingumui. Jei įmanoma, ekologiškumo didinimo priemonės turėtų būti grindžiamos abipusiai naudingais sprendimais - ir aplinkai, ir augimui. EESRK negali pritarti siūlymams, dėl kurių, viena vertus, ES didėtų reikalavimų laikymosi sąnaudų Europos ūkininkams ir, kita vertus, pagal prekybos susitarimus būtų importuojami pigūs produktai, kuriems tos pačios taisyklės nepivaldomos.

1.16 Ekologiškumo didinimas pagal I ramstį yra būdas sukurti stipresnę ir matomesnę sąsają tarp tiesioginių išmokų ir žemės ūkio veikloje sukurtamų viešųjų gėrybių aplinkos apsaugos srityje. EESRK mano, kad tokia sistema turėtų būti paprasta ir užtikrinanti, kad visi ES ūkininkai pasiektų vienodų rezultatų aplinkosaugos srityje. Nustatant išmokas turėtų būti galima atsižvelgti į mažiau palankių ūkininkauti vietovių ypatumus. „Ekologiniu požiūriu svarbių vietovių“ priemonė turėtų būti įgyvendinama nesumažinant gamybai naudojamo žemės

(1) OL C 132, 2011 5 3, p. 63.

ūkio paskirties žemės ploto. Iki šiol vykdytos agrarinės aplinkosaugos priemonės turėtų būti pripažintos pagal naujus aplinkosaugos reikalavimus (I ramstis), kaip ir ekologinės žemdirbystės atveju apskritai.

1.17 EESRK palankiai vertina valstybėms narėms suteiktą galimybę pasinaudoti savanoriškos susietosios paramos schema, kad šios galėtų imtis priemonių konkrečiose situacijose, tačiau, siekiant užtikrinti didesnę lankstumą ir subsidiarumą, siūlo panaikinti baigtinį sektorių ir gaminių, kuriems galės būti teikiama susietoji parama, sąrašą ir leisti pačioms valstybėms narėms nustatyti paramą galinčius gauti sektorius ir gaminius.

Rinkos priemonės

1.18 EESRK mano, kad Komisijos pasiūlytų priemonių nepakaks uždaviniams, kuriuos kelia didėjantis rinkos nepastovumas, ir su tuo susijusioms problemoms spręsti. Pasiūlymuose dėl teisės aktų nenagrinėjamas Lisabonos sutartyje apibrėžtas BŽŪP tikslas stabilizuoti žemės ūkio rinkas.

1.19 EESRK neabejoja, kad tiekimo valdymo priemonės gali būti veiksmingos ir kai kuriuose žemės ūkio sektoriuose. Todėl svarstant galimybę atidėti vynmedžių sodinimo teisių sistemos panaikinimą ir ilgiau išlaikyti cukraus kvotas, EESRK rekomenduoja pirmiausia atlikti nuodugnią pokyčių rinkoje analizę.

1.20 Labai svarbu stiprinti ūkininkų ir jų organizacijų pozicijas maisto tiekimo grandinėje, siekiant užtikrinti didesnę grąžą iš rinkų. EESRK palankiai vertina tai, kad išplečiamas gamintojų organizacijų bei jų asociacijų ir tarpšakinių organizacijų, kurioms gali būti suteiktas produktų pripažinimas, ratas. Atsižvelgiant į skirtingas struktūras ir tradicijas valstybėse narėse, naujos nuostatos turėtų būti neprivalomo pobūdžio. Komitetas taip pat pritaria Komisijos pasiūlymui dėl pieno sektoriaus, bet rekomenduoja Komisijai aiškiai apibrėžti sąvoką „gamintojų organizacija“. Taip pat itin svarbu suderinti ES konkurencijos taisykles, kad gamintojų organizacijos ir kooperatyvai galėtų stiprinti savo pozicijas rinkoje. EESRK mano, kad siekiant stiprinti ūkininkų derybinę galią maisto gamybos grandinėse, būtina sudaryti sąlygas sukurti tiesiogiai ūkininkų valdomas trumpas maisto tiekimo grandines.

Kaimo plėtra

1.21 EESRK palankiai vertina pasiūlymą kaimo plėtros srityje BŽŪP geriau suderinti su strategija „Europa 2020“ ir su tvaraus vystymosi strategija ir ypač daug dėmesio skirti moksliniams tyrimams, inovacijoms ir mokymui. Ypatingą dėmesį reikėtų skirti labiau pažeidžiamų visuomenės grupių (imigrantų ir žemos kvalifikacijos žemės ūkio darbuotojų) mokymui, taip pat jaunimo ir moterų, kurie atlieka lemiamą vaidmenį užtikrinant profesionalumą ir konkurencingumą didėjamą žemės ūkio sektoriuje, mokymui. Tuo tikslu kaimo vietovėse svarbu gerinti informacinių ir ryšių technologijų kokybę, prieinamumą ir naudojimą. Kaimo plėtros politikos prioritetinės kryptys turėtų

būti inovacijos ir žemės ūkio įmonių konkurencingumas pagal Europos žemės ūkio modelį, visų pirma siekiant paremti investicijas į verslą, skatinti kartų kaitą, remti tiekimo grandinių integraciją ir teritorinius kompleksinius projektus, gerinti žemės ūkio įmonių ir su gamybos procesu susijusių paslaugų sąsajas, remti aplinkai ir klimatui nekenkiančias priemones ir procedūras, didinti užimtumą žemės ūkyje taikant atitinkamas skatinimo ir kvalifikacijos kėlimo priemones.

1.22 Labai teigiamas Komisijos pasiūlymo aspektas yra siūlymas dėl Europos inovacijų partnerystės sukūrimo, siekiant sustiprinti mokslininkų, ūkininkų, miškininkų ir konsultantų ryšius ir taip užtikrinti, kad žemės ūkis ir miškininkystė būtų grindžiamas žiniomis ir būtų naudojamos profesionalių specialistų paslaugomis. Moksliniai tyrimai turėtų būti skirti ir kaimo vietovių ekonominei veiklai, tokiai kaip kaimo turizmas, amatai ir kitokia veikla, kuria prisidedama prie darbo vietų kūrimo kaimo vietovėse, gerinti.

1.23 EESRK palankiai vertina tai, kad pagal pasiūlymus dėl kaimo plėtros politikos vietoj „prioritetinių krypčių“ nustatomos teminės sritys. Manome, kad valstybėms narėms ir regionams tai suteiks daugiau lankstumo atsižvelgti į savo specifiką. Vis dėlto reikia pasirūpinti, kad nebūtų galima visiškai ignoruoti svarbių II ramsčio aspektų. Todėl principas aplinkos ir klimato apsaugos priemonėms numatyti 25 proc. lėšų yra svarbus. Bent jau LEADER metodui reikėtų numatyti minimalią maržą.

1.24 EESRK nuomone, ypač svarbu, kad valstybės narės laiku skirtų II ramsčiui reikalingą bendrą finansavimą. Komitetas nesutinka, kad į II ramstį reikia įtraukti rizikos valdymo priemones. Valstybės narės turėtų užtikrinti reikiamą bendrą finansavimą⁽²⁾.

1.25 EESRK mano, kad reikia sukurti naują, atskirą priemonę, skirtą skatinti ekologinį ūkininkavimą; šios priemonės bendro finansavimo norma turėtų būti lygi bendro finansavimo normai, kurią siūloma taikyti mažiau išsivysčiusiems regionams (85 proc.). EESRK taip pat pasisako už tai, kad būtų skatinama kompleksinė gamyba ir tausojamasis ūkininkavimas, ir pabrėžia teigiamą jų poveikį aplinkai.

1.26 Atsižvelgdamas į sudėtingas žemės ūkio veiklos sąlygas kalnų vietovėse ir salose, EESRK siūlo Komisijai 85 proc. bendro finansavimo normą taikyti ne tik mažiau išsivysčiusiems regionams, bet ir kalnų vietovėms bei saloms. Netiesiogiai tokia idėja pasiūlyme yra išreikšta, tačiau tiesiogiai nenurodyta. Siūlomą naują „kitų vietovių“ apibrėžtį, siejant su mažiau palankiomis ūkininkauti vietovėmis, dar reikia papildomai svarstyti.

⁽²⁾ (OL C 132, 2011 5 3, p. 63, 4.2 punktus).

1.27 EESRK primena Komisijai, Parlamentui ir Tarybai, kad vandens trūkumas ir sausros jau kelia didelių problemų daugelyje Europos regionų ir kad numatoma, jog dėl klimato kaitos padėtis dar blogės. EESRK pabrėžia integruoto planavimo ir tvaraus vystymosi svarbą sprendžiant vandens naudojimo, vandens trūkumo ir sausrų keliamas problemas tuo tikslu integruvus atskirų sektorių politiką, taip pat teritorijų planavimo svarbą teritorijose, kurios tradiciškai kenčia dėl vandens trūkumo ir sausrų. Tačiau kartu reikia atsižvelgti į papildomas sąnaudas, kurias patiria šiaurinės Europos dalies valstybės narės dėl derlingos žemės ūkio paskirties žemės sausinimo.

1.28 EESRK ragina sukurti darnią, prognozuojamą, perspektyvią, mažiau biurokratinę, lanksčią ir skaidrią būsimą BŽŪP, kad šis sektorius taptų patraukliu jaunesnėms kartoms.

2. Ižanga

2.1 Žemės ūkiui ES tenka labai svarbus vaidmuo – ne tik dėl to, kad dirbama žemė ir miškai sudaro daugiau kaip 90 proc. naudojamos žemės ploto ir yra labai svarbūs tvariam išteklių naudojimui ir natūralių buveinių išsaugojimui, bet ypač dėl to, kad žemės ūkis per BŽŪP gali padėti Europai atremti didžiulius iššūkius: ekonomikos ir finansų krizės, klimato kaitos, aplinkos apsaugos, kaimo vietovių gyvybingumo išsaugojimo, saugaus, įperkamo ir aukštos kokybės maisto tiekimo vartotojams.

2.2 Artimiausi metai turės lemiamos reikšmės dedant pagrindus stipriam žemės ūkio ir miškininkystės sektoriui, kuris pajėgtų spręsti klimato kaitos ir tarptautinės konkurencijos keliamus uždavinius bei tenkinti piliečių lūkesčius. Europai reikalingi jos ūkininkai ir miškininkai, o jiems reikalinga Europos parama. Be to, ištikus ekonomikos krizei užimtumo klausimas yra svarbus kaip niekada. Būtent dėl to Komisija pasiūlė kurti naują Europos piliečių ir ūkininkų bei miškininkų partnerystę, kuri padėtų spręsti aprūpinimo maistu, tausaus gamtos išteklių naudojimo, ekonomikos augimo ir užimtumo uždavinius.

2.3 Ankstesnėse nuomonėse EESRK jau išreiškė savo nuomonę dėl Europos žemės ūkiui kilsiančių uždavinių, BŽŪP tikslų ir jos reformos. 2010 m. paskelbtame Komisijos komunikate atsispindėjo dauguma rekomendacijų, pateiktų ankstesnėje EESRK nuomonėje šiuo klausimu – NAT/449⁽³⁾. Po šio komunikato paskelbimo, EESRK nuomonėje NAT/481⁽⁴⁾ buvo pateikta naujų pasiūlymų. Be to, neseniai EESRK svarstė keletą konkrečių su BŽŪP susijusių klausimų, pavyzdžiui, dėl jaunųjų ūkininkų patiriamų iššūkių⁽⁵⁾ arba gamtinių kliūčių turinčių

vietovių⁽⁶⁾. EESRK pabrėžia, kad Komisija, rengdama savo pasiūlymus, laikėsi visiškai kito požiūrio, nei siūlė EESRK. Komitetas pageidavo, kad pirmiausia būtų aiškiai apibrėžti BŽŪP tikslai, po to įvardytos priemonės šiems tikslams įgyvendinti ir tada nustatyti finansiniai poreikiai. Komitetas nurodė, kad neteisinga nustatyti finansavimo dydį, o po to kažkaip paskirstyti lėšas. Tačiau kaip tik taip Komisija ir padarė, o dabar tai kelia problemų.

2.4 EESRK norėtų atkreipti dėmesį į žemės ūkio sektoriaus svarbą užimtumui. ES žemės ūkio ir maisto sektoriuje Europos kaimo vietovėse dirba apie 40 mln. žmonių, jie yra pagrindinė šių vietovių atrama ir aukštos kokybės maistu aprūpina 500 mln. vartotojų. Vis dėlto Europos ūkininkų pajamos dažniausiai sudaro tik pusę vidutinių ES pajamų. 2011 m. rugsėjo mėn. Eurostato duomenimis, visą 27 ES valstybių narių žemės ūkio sektoriaus darbo jėgą sudaro 11,7 milijono visą darbo dieną dirbančių darbuotojų, iš kurių 10,8 milijono (92 proc.) yra nuolatiniai darbuotojai. Daugumoje valstybių narių žemės ūkis išlieka šeimos verslu – keturi penktadaliai (80 proc.) visos žemės ūkio sektoriaus darbo jėgos sudaro ūkių savininkai arba jų šeimų nariai. Moterys sudaro tik kiek daugiau nei trečdali (34 proc.) nuolatinių 27 ES valstybių narių žemės ūkio sektoriaus darbuotojų. Tarp 27 ES valstybių narių žemės ūkio valdų savininkų, jaunesnių nei 35 m. amžiaus, yra palyginti nedaug (6 proc.), o 65 m. ir vyresnio amžiaus asmenys sudaro palyginti didelę dalį (34 proc.). Be to, labai didelė dalis ES migruojančios darbo jėgos, kurią sudaro 30 milijonų darbuotojų, yra sezoniniai žemės ūkio sektoriaus darbuotojai⁽⁷⁾.

3. Pagrindiniai faktai

3.1 Šie pasiūlymai dėl teisėkūros procedūra priimamų teisės aktų parengti atsižvelgiant į Komisijos pasiūlyme dėl 2014–2020 m. daugiamečių finansinės programos (DFP) numatytą BŽŪP biudžetą. Pagal šį pasiūlymą bendras BŽŪP biudžetas išliko toks pat kaip 2013 m. (einamosiomis kainomis), tai reiškia, kad **realus BŽŪP biudžetas sumažėjo**.

3.2 Pasiūlyme dėl DFP numatyta, kad žemės ūkiui ir toliau reikėtų skirti nemažą ES biudžeto dalį, nes ši bendra politika yra strateginės svarbos. Taigi, 2014–2020 m. laikotarpiu dėmesį siūloma sutelkti į svarbiausias BŽŪP veiklos sritis ir I ramsčio priemonėms skirti 317,2 mlrd. EUR (76 proc.), o II ramsčio priemonėms – 101,2 mlrd. EUR (24 proc.), iš viso – 418,4 mlrd. EUR (einamosiomis kainomis).

3.3 EESRK atkreipia dėmesį į tai, kad dėl šio žemės ūkio biudžeto Komisijoje buvo galima susitarti tik nurodžius būtiną ekologiskumo didinimą. Dabar tai turi praktiškai atsispindėti politikoje.

⁽³⁾ OL C 354, 2010 12 28.

⁽⁴⁾ OL C 132, 2011 5 3, p. 63.

⁽⁵⁾ OL C 376, 2011 12 22, p. 19–24.

⁽⁶⁾ OL C 255, 2010 9 22, p. 87.

⁽⁷⁾ Eurostato parengta ūkių struktūros apžvalga.

3.4 Pasiūlymuose dėl teisėkūros procedūra priimamų teisės aktų numatyta I ir II ramsčių finansavimą papildyti dar 17,1 mlrd. EUR: 5,1 mlrd. EUR skirti moksliniams tyrimams ir inovacijoms, 2,5 mlrd. EUR – aprūpinimui maistu, 2,8 mlrd. EUR – skurdžiausių gyventojų aprūpinimui maistu pagal kitas DFP antraštinės dalis, 3,9 mlrd. EUR – naujam žemės ūkio sektoriaus krizės rezervui, taigi 2014–2020 m. laikotarpiu bendras biudžetas sudarytų 432,8 mlrd. EUR.

4. Bendrosios pastabos

4.1 Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas palankiai vertina Komisijos reformos tikslus: gerinti konkurencingumą, didinti tvarumą ir veiksmingumą.

4.2 ES biudžetas ir BŽŪP skiriami finansiniai ištekliai

4.2.1 EESRK dar kartą ragina Parlamentą, Tarybą ir Komisiją nemažinti ES biudžete BŽŪP skirtų lėšų⁽⁸⁾. Tai reikalinga norint išsaugoti Europos žemės ūkio modelį ir įvairias paslaugas, kurias ūkininkai ir miškininkai teikia visuomenei: užtikrina kaimo bendruomenės ir infrastruktūros gyvybingumą, darnų regionų vystymąsi ir užimtumą kaimo vietovėse, rūpinasi tradicinio kraštovaizdžio, nacionalinio paveldo ir tradicijų, biologinės įvairovės ir gamtos apsauga, laikosi griežčiausių gyvūnų gerovės ir masto saugos standartų. Šios paslaugos atspindi Europos vartotojams ir mokesčių mokėtojams rūpinimus dalykus. Kadangi Europos ūkininkai ir miškininkai šias daugialypes paslaugas teikia visai visuomenei dažnai patirdami papildomų sąnaudų, bet negaudami jas atlyginančios gražos iš rinkos, reikia ir būtų teisinga valstybės intervencinėmis priemonėmis užtikrinti jiems atlygį. Ekologiškumo didinimo aspekto tikslas – apibrėžti šias paslaugas, kad būtų galima pagrįsti ir pateisinti žemės ūkio teise reikalauti iš visuomenės tai atlyginti.

4.2.2 Atsižvelgiant į šiuo metu Europos ir pasaulio ekonomiką formuojančios finansų ir ekonomikos krizės padarinius ir būsimą poveikį, taip pat sprendimus dėl naujojo stabilumo pakto, itin atidžiai nagrinėjami visi viešųjų biudžetų aspektai. EESRK pakartoja, kad Europos žemės ūkio modelis negali veikti pasaulio rinkos kainomis ar sąlygomis ir nėra nemokamas. Todėl bet kokiai politikos priemonei, skatinančiai šį žemės ūkio modelį būtini pakankami finansiniai ištekliai. Todėl ypač svarbu aiškiai pagrįsti kiekvieną priemonę, kuriai reikia lėšų (pavyzdžiui, tiesiogines išmokas). Tačiau pagal dabartinius pasiūlymus dėl 2014–2020 m. laikotarpio Sąjungos biudžeto⁽⁹⁾ BŽŪP būtų skiriama akivaizdžiai mažiau išteklių (palyginamomis kainomis). Nors Komisija pripažįsta strateginę bendros žemės ūkio politikos svarbą strategijoje „Europa 2020“ nubrėžtam tvaraus augimo tikslui įgyvendinti, BŽŪP tenkanti išlaidų dalis bendrame ES biudžete sumažėtų nuo 39,2 proc. 2014 m. iki 33,3 proc. 2020 m. **Priimdama tokį sprendimą, Komisija nekreipia dėmesio į EESRK raginimą užtikrinti, kad BŽŪP skiriama ES biudžeto dalis būtų bent jau ne mažesnė negu buvo skiriama iki šiol.**

⁽⁸⁾ OL C 132, 2011 5 3, p. 63, 1.10 punktas.

⁽⁹⁾ COM(2011) 500 galutinis, „Strategijos „Europa 2020“ biudžetas“.

4.3 Tiesioginės išmokos

4.3.1 EESRK jau anksčiau pritarė Komisijai, kad visose valstybėse narėse reikėtų atsisakyti istorinių referencinių laikotarpių, kurie anksčiau buvo taikomi apskaičiuojant paramos ūkininkams sumą, nes nebegalima pateisinti didelių paramos vienam hektarui dydžio skirtumų, ir ne tik todėl, kad iškraipoma konkurencija vidaus rinkoje⁽¹⁰⁾.

4.3.2 Tačiau EESRK mano, kad ateityje tiesiogines išmokas bus galima pagrįsti trimis tinkamais argumentais: teikiamos Europos žemės ūkio modeliui reikalingos paslaugos (pavyzdžiui, per ekologiškumo skatinimo funkciją), galimybė iš dalies perkelti mokėjimus ir atlyginimas už aukštesnių europinių standartų laikymąsi. Fiksuotos išmokos už hektarą šiuo atveju nėra pati veiksmingiausia politikos priemonė, nes, pavyzdžiui, kodėl 1 000 hektarų turinti ūkininkė turėtų gauti 1 000 kartų didesnę išmoką, o 25 hektarus turinti – tik 25 kartus didesnę? Išmokos turėtų priklausyti nuo darbo vietų arba asmenų skaičiaus, o ne nuo ploto. Kliučiai, kuriais patiria Europos gyvulių augintojai, negalima kompensuoti išmokomis už hektarą, kurias gauna ir gyvulių neauginantys ūkininkai. Todėl reikėtų iširti galimybes išmokas diferencijuoti pagal papildomus kriterijus ir leisti tai daryti nacionaliniu lygmeniu. Kai kuriose valstybėse narėse, kuriose vis dar galioja iki šiol taikytos išmokos, sunkumų kels ne tik vidiniai skirtumai, bet ir skirtumai tarp valstybėms skiriamų paramos biudžetų. **Tokiais atvejais, norint užtikrinti vidinę konvergenciją prireiks lankstumo, ilgesnio pereinamojo laikotarpio ir pokyčius reikės laipsniškai įgyvendinti visą laikotarpį⁽¹¹⁾.**

4.3.3 Vienas svarbių šios reformos uždavinių yra pasiūlyti, kaip **paramos biudžetą teisingiau paskirstyti valstybėms narėms**. ESRK palankiai vertina pastangas panaikinti atotrūkį tarp ūkininkų gaunamos paramos dydžio skirtingose valstybėse narėse. Jis norėtų, kad būtų persvarstyta kaimo plėtrai skiriama parama remiantis objektyvesniais kriterijais, siekiant tikslingesnių politikos tikslų ir palankiai vertina lėšų perskirstymo tarp ramsčių lankstumą.

4.3.4 EESRK pripažįsta, kad tiesioginės išmokos labai nevienodai paskirstomos senosioms ir naujosioms valstybėms narėms. EESRK manymu, siekiant išsaugoti Europos žemės ūkio modelio darnumą būtina visose valstybėse narėse vienodai remti žemės ūkio sektoriuje gaminamo maisto konkurencingumą. Perskirstant tiesiogines išmokas būtina atsižvelgti į valstybių narių ūkininkavimo veiklos sąnaudų ir pajamų struktūrą.

4.3.5 EESRK norėtų, kad būtų išvengta tolesnio konkurencijos iškraipymo, kuris daugelyje valstybių narių, visų pirma Baltijos šalyse, turi socialinių padarinių; reikia atsižvelgti ne tik į ūkininkų interesus, bet ir į vartotojų bei plačiosios visuomenės poreikius. EESRK rekomenduoja pagal I ramstį valstybėms

⁽¹⁰⁾ OL C 354, 2010 12 28, p. 35, 5.6.11 punktas.

⁽¹¹⁾ OL C 132, 2011 5 3, p. 63, 1.4 punktas.

narėms skiriamas tiesiogines išmokas perskirstyti taip, kad būtų užtikrinta, jog **nė viena šalis negautų mažiau kaip 90 proc. ES tiesioginių išmokų vidurkio.**

4.3.6 Ekologiškumo didinimas pagal I ramstį yra būdas sukurti stipresnę ir matomesnę sąsają tarp tiesioginių išmokų ir ūkininkų kuriamų viešųjų gėrybių aplinkos apsaugos srityje. Tai taip pat svarbus žingsnis sprendžiant biologinės įvairovės problemas, kurių kelia ūkininkavimas. EESRK palankiai vertina tokį požiūrį, bet teikia šias rekomendacijas:

- Komisija stengėsi, kad ši sistema būtų paprasta: ją sudarytų tik trys priemonės, kurių stebėseną būtų lengva vykdyti per palydovą. Tačiau įgyvendinimo taisyklėmis reiktų užtikrinti, kad dėl tų priemonių ūkininkams nebūtų užkrauta papildoma administracinė našta,
- svarbu, kad ekologiškumo didinimo priemonės visi ES ūkininkai taikytų vienodai, taip siekiant užtikrinti platų poveikį aplinkai ir išvengti iškraipymų tarp įvairių regionų ūkininkų. Tačiau jas taikant nacionaliniu arba regioniniu lygmeniu gali prireikti užtikrinti tam tikrą lankstumą. Paprastai turėtų būti atsižvelgiama į agrarinės aplinkosaugos priemones, priskiriamas ekologiškumo didinimo priemonėms,
- susirūpinimą kelia pavojus, kad ekologiškumo didinimo priemonės gali dubliuotis su II ramsčio agrarinės aplinkosaugos priemonėmis⁽¹²⁾. Jas reikia aiškiai atskirti, siekiant užtikrinti, kad ūkininkai, kurie jau dalyvauja žemės ūkio ir aplinkos apsaugos programose, galėtų toliau veiksmingai naudotis šia politikos priemone nepraradami pajamų. Gali būti laikoma, kad ūkininkai, kurie taiko agrarinės aplinkosaugos programos priemones, kuriomis siekiama ekologiškumo didinimo tikslų, tenkina ekologiškumo didinimo komponentą. Iki šiol vykdytos agrarinės aplinkosaugos priemonės (II ramstis) turėtų būti pripažintos pagal naujus aplinkosaugos reikalavimus (I ramstis), kaip ir ekologinė žemdirbystė apskritai.

4.3.7 Ekologiškumo didinimo priemonės turėtų būti pritaikytos ir įgyvendinamos tokia tvarka:

- pasiūlymas 7 proc. žemės naudoti kaip „ekologiniu požiūriu svarbias vietoves“ nebus priimtinas, jei dėl to labai sumažės ariamosios žemės, naudojamos gamybai, plotas. Tai duotų priešingų rezultatų taip pat atsižvelgiant į visame pasaulyje augančią maisto produktų paklausą. Komisija kuo greičiau turėtų pasiūlyti požymių, pagal kuriuos pripažįstama, kad žemė yra „ekologiniu požiūriu svarbi“, sąrašą. Jį sudarydama Komisija turėtų užtikrinti, kad pirmiausia būtų įrašyti tie

požymiai, kurie yra svarbūs biologinės įvairovės išsaugojimui ir didinimui; šie požymiai – tai, visų pirma, esami medžiai, terasos, pakrančių zonos, pievos ir kt. Šios zonos turėtų būti laikomos tinkamos paramai, taip pat ir tose šalyse, pagal kurių nacionalinės teisės aktus jos nėra priskiriamos dirbamajai žemei. Jei būtų parengtas tinkamas sąrašas, greitai paaiškėtų, kad dažnai reiškiama nuogastavimai, jog Komisija nori visiškai atskirti 7 proc. žemės, yra nepagrįsti. Galiausiai turėtų būti sudaryta galimybė pagrindines nuolatinės kultūras priskirti „ekologiniu požiūriu svarbioms vietovėms“, siekiant puoseleli didelę jų vertę aplinkos ir ekologiniu požiūriu,

- Komisija privalo užtikrinti, kad pasėlių įvairinimo priemonė nebūtų žalinga visų pirma tiems ūkininkams, kurie turi mažai ariamosios žemės, turi galvijų bandas, bet neturi ganyklų, ir ūkininkams, ūkininkaujantiems tokiomis agrarinėmis bei klimatinėmis bei dirvožemio sąlygomis, kuriomis neįmanoma auginti jokių kitų kultūrų. EESRK rekomenduoja tokiais atvejais laikytis įgyvendinimo lankstumo principo remiantis valstybių narių pateiktu ir Komisijos patvirtintu pasiūlymu.

4.3.8 EESRK pažymi, kad padėtis biologinės įvairovės srityje labai skiriasi lyginant ne tik valstybes nares, bet ir regionus. Todėl kol kas reikalavimas, kad visuose ES regionuose fiksuota 7 proc. žemės dalis būtų priskirta prioritetinei žemei, yra gana biurokratiškas ir netinkamas. Tačiau jeigu priemonės bus pasirenkamos taip, kad būtų galima atsižvelgti į visas žemės ūkio valdose esančias konstrukcijas, kurios padeda didinti rūšių įvairovę, tų regionų, kuriose tų konstrukcijų yra daug (ir biologinė įvairovė yra didelė), ūkininkai patirs daug mažiau sunkumų prisitaikydami prie reikalavimų ir juos įgyvendindami negu „tuščių“ regionų (kuriuose biologinė įvairovė yra skurdži) ūkininkai. Būtent dėl šios priežasties Komisija, siekdama propaguoti Europos žemės ūkio modelį, turėtų šias priemones įgyvendinti tik ūkio lygmeniu.

4.3.9 EESRK pritaria Komisijos siūlymui leisti valstybėms narėms ir toliau skirti išmokas ūkininkams, įsikūrusiems kalnų vietovėse arba kitose vietovėse, kuriose esama gamtinių arba kitokių specifinių kliūčių, pagal II ramsčio priemones. Be to, EESRK palankiai vertina valstybėms narėms suteiktą galimybę skirti papildomas išmokas vietovėms, kuriose esama gamtinių kliūčių, pagal I ramsčio tiesioginių išmokų taisykles. EESRK ragina Komisiją užtikrinti, kad būtų taikomos paprastesnės procedūros, pagal kurias šiomis naujomis galimybėmis galėtų pasinaudoti visi galimi paramos gavėjai. Siūlymai naujai apibrėžti mažiau palankias ūkininkauti vietas (vadinamąsias „kitas vietoves“) yra neišsamiai pagrįsti, juos reikia papildomai apsvaistyti. Tačiau EESRK kritiškai vertina Komisijos pateiktus pasiūlymus dėl naujo „kitų mažiau palankių ūkininkauti vietovių“ nustatymo pagal 8 biofizinius kriterijus ir taikant mažiausią 66 proc. žemės ūkio naudmenų dalį. Pagal šias taisykles kai kurių regionų, kurie mažiau palankiems ūkininkauti vietovėms priskirtini dėl keleto veiksnių sąveikos, padėtis nepagrįstai būtų blogesnė. Nauja reguliavimo sistema turėtų leisti atsižvelgti į šių veiksnių sąveiką.

⁽¹²⁾ OL C 132, 2011 5 3, p. 63, 3.4.3 punktas.

4.3.10 EESRK pritaria tam, kad tiesioginės išmokos būtų ribojamos pagal šalies arba konkretaus regiono žemės ūkio struktūrą. EESRK sutinka, kad išmokų ribos turėtų būti nustatomos lanksčiai, kartu laikantis subsidiarumo principo. Siūlymas laipsniškai riboti išmokas yra sveikintinas, jei tik sumažintos sumos bus skiriamos silpniesiems kiekvienos šalies žemės ūkio sektoriams. Pasiūlyme nurodyta suma turėtų būti apskaičiuojama atskaičius ne daugiau kaip 50 proc. praėjusiais metais faktiškai išmokėtų ir ūkininko deklaruotų atlyginimų, įskaitant su darbu susijusius mokesčius ir socialines įmokas. Be to, reikia atsižvelgti į ūkyje dirbančius šeimos narius.

4.3.11 EESRK gerai suvokia, kad sudėtinga apibrėžti aktyvaus ūkininko sąvoką, ir siūlo į ją apibrėžti, be kitų kriterijų, įtraukti žemės ūkio produktų gamybą ir prekybą, įskaitant tiesioginę prekybą vietos rinkose, taip pat socialinės svarbos viešųjų gėrybių ir paslaugų kūrimą⁽¹³⁾. Taip pat būtina turėti omenyje nepalankias ūkininkauti sąlygas regione ir būtinybę ūkininkauti ne visą darbo dieną norint išlaikyti vidutines šeimos pajamas. EESRK mano, kad reikia leisti kiekvienai valstybei narei pačiai priimti sprendimus dėl aktyvaus ūkininko sąvokos ir taip nustatyti, kam skirti tiesioginės išmokos. Tai turėtų būti daroma remiantis paramos gavimo kriterijus atitinkančiais plotais. Be to, nederėtų „aktyvaus ūkininko“ sąvokai nepriskirti mažesnės nei 5 000 eurų paramos gavėjų.

4.3.12 EESRK pritaria Komisijos siūlymui jaunųjų ūkininkų kūrimąsi laikyti vienu prioritetinių Sąjungos kaimo plėtros tikslų ir jo iš dalies siekti įgyvendinant kaimo plėtros programų temines paprogrames. EESRK taip pat labai palankiai vertina pasiūlymą pagal I ramstį teikti paramą žemės ūkio veiklą pradedančių jaunųjų ūkininkų pajamoms. EESRK ragina Komisiją užtikrinti, kad būtų taikomos paprastesnės procedūros, kad šiomis naujomis galimybėmis galėtų pasinaudoti visi galimi paramos gavėjai.

4.3.13 Kad valstybės narės galėtų stiprinti savo kaimo plėtros politiką, joms suteikiama galimybė tiesioginėms išmokoms skirtą paramos biudžetą perkelti į kaimo plėtrai skirtą paramos biudžetą. Be to, valstybėms narėms, kuriose tiesioginė parama sudaro mažiau kaip 90 proc. Europos vidurkio, turėtų būti leista kaimo plėtrai skirtą paramos biudžeto lėšas perkelti į tiesioginėms išmokoms skirtą paramos biudžetą. Tokie sprendimai, laikantis tam tikrų apribojimų, turėtų būti priimami vieną kartą ir galioti visą šio reglamento taikymo laikotarpį. EESRK rekomenduoja Komisijai padidinti lėšų persikirstymo iš II ramsčio į I ramstį ribą nuo 5 proc. iki 10 proc.

4.3.14 EESRK ragina Komisiją persvarstyti jos numatytą paramos susiejimo su ekologiniais kriterijais tolesnę plėtotę. Įtraukus į paramos susiejimo su ekologiniais kriterijais sritį visus įpareigojimus ir apribojimus, susijusius su Natura 2000 teritorijomis ir Vandens pagrindų direktyva, rizikuojama, kad kai kurių žemdirbių atžvilgiu bus nepagrįstai taikomos blogesnės, nevienodos sąlygos. Jei ir galima įtraukti į paramos susiejimo su ekologiniais kriterijais sritį tam tikrus pagrindinius įpareigojimus, tai neturėtų būti įpareigojimai, taikomi žemdirbiams, ūkininkaujantiems saugomų vandenų teritorijose ar kitose specialios apsaugos teritorijose. Šių įpareigojimų atžvilgiu antrajame ramstyje turėtų būti numatytos specialios kompensacijos.

4.4 Rinkos priemonės

4.4.1 Pagrindinis pasiūlymas dėl rinkos valdymo politikos yra susijęs su biudžetu (križių rezervo sukūrimas) ir su valdymu (Komisijai bus suteikta daugiau galių). Pačios priemonės keičiasi nedaug. Vykdydama ekonominius mokslinius tyrimus ES turėtų daug dėmesio skirti šiam klausimui, kad rastų modernių priemonių kovoti su kainų nepastovumu. Šios priemonės turėtų būti taikomos ne tik ES rinkai, bet ir tarptautinėms rinkoms reguliuoti; 2011 m. birželio mėn. G 20 susitikimo išvadose pabrėžiama, kad tai didžiausias iššūkis.

4.4.2 EESRK primena Komisijai, Parlamentui ir Tarybai, kad nepaprastai didelis pastarųjų metų kainų nepastovumas rodo, jog reikalingos veiksmingesnės rinkos valdymo priemonės. EESRK mano, kad pasiūlytos rinkos priemonės yra nepakankamos, ir ragina geriau suderinti pasiūlą ir paklausą bei nustatyti naują rinkos jėgų pusiausvyrą visoje maisto pasiūlos grandinėje. Pagal Sutartį vienas iš BŽŪP tikslų yra rinkų stabilizavimas. Svarbu, kad rinkos būtų stabilios. Dėl to EESRK mano, kad norint išvengti didelių kainų svyravimų rinkos priemonių paketo užmojai turėtų būti daug platesni.

4.4.3 Komisija siūlo tęsti 2009 m. pradėtą pasiūlos valdymo priemonių laipsniško panaikinimo procesą. Vis tik EESRK mano, kad atsisakyti šių priemonių būtų klaida. Jomis visų pirma siekiama užtikrinti didesnę kainų ir ūkininkų pajamų stabilumą skatinant geresnę pasiūlos ir paklausos atitiktį. Daugeliu atvejų šios priemonės buvo veiksmingos. Pasiūlos valdymo priemonių yra labai įvairių: *ex-ante* kontrolė (pavyzdžiui, gamybos teisių suteikimas), *ex-post* kontrolė (pavyzdžiui, derliaus sunaikinimas), gamybos veiksnių kontrolė (pavyzdžiui, sodinimo teisės), teisių į priemokas nustatymas (pavyzdžiui, nacionalinės ribos) ir kt.

4.4.4 EESRK rekomenduoja atlikti tinkamą cukraus kvotų galiojimo pabaigos termino, kuris dabar yra 2015 m., nukėlimo padarinių analizę. Dėl vynmedžių sodinimo teisių, kurios baigs galioti vėliausiai 2018 m., EESRK, pritardamas vynmedžių

⁽¹³⁾ OL C 132, 2011 5 3, p. 63, 1.5 punktas.

sodinimo teisių išsaugojimui, palankiai vertina Komisijos sprendimą sudaryti aukšto lygio darbo grupę, kuri nagrinėtų, kokios priemonės reikalingos vyno sektoriuje, ir pabrėžia, kad norint geriau valdyti rinką reikia išsaugoti vynmedžių sodinimo teises ir po 2018 metų. Tikimasi, kad ši aukšto lygio darbo grupė rekomendacijas pateiks iki 2012 m. pabaigos.

4.4.5 Kadangi 77 proc. visos 27 ES valstybių narių maisto rinkos valdo vos penkiolika prekybos tinklų, Komitetas mano, kad gamintojams reikėtų turėti galimybę kurti pardavimų centrus, sudarant pasiūlą, pajėgia tapti atsvara galingai prekybos tinklų rinkai, ir kad būtina apsvarstyti, ar konkurencijos teisės aktų užtenka, kad būtų užkirstas kelias dominavimui rinkoje ir abejotinai sutarčių sudarymo praktikai⁽¹⁴⁾. Ši analizė turėtų paskatinti keisti ES konkurencijos teisės aktus, kuriais reglamentuojamas žemės ūkio maisto produktų sektorius, kad juose būtų atsižvelgta į šio sektoriaus ypatumus ir kad šie teisės aktai labiau atitiktų šalių, konkuruojančių su ES pasaulio rinkose, teisės aktus – tokią išvadą padarė aukšto lygio darbo grupė pieno klausimais.

4.4.6 Kadangi pastaraisiais metais kainos buvo labai nepastovios, kilo klausimų dėl būsimos BŽŪP: ar būtų naudinga taikyti daugiau rizikos valdymo priemonių ir laikytis globalinio požiūrio į visos maisto grandinės veikimą.

4.4.7 Siekdamą stiprinti gamintojų įtaką maisto produktų grandinėje, Komisija taip pat turėtų suteikti priemonių ir finansavimo, kad visuose sektoriuose būtų ugdomos gilesnės, skaidresnės ir naujesnės žinios apie rinkas ir maržas. Savo ankstesnėse nuomonėse EESRK pabrėžė, kad reikia skatinti sutartis sudaryti raštu, koreguoti konkurencijos taisykles, uždrausti nesąžiningą ir nekonkurencingą praktiką, gerinti gamintojų organizacijų rinkodaros gebėjimus ir remti profesines organizacijas⁽¹⁵⁾. Reikėtų labiau nei iki šiol remti vietos ir regionines iniciatyvas, ūkininkų turgus, trumpas pardavimo grandines (įskaitant valgyklas, viešojo maitinimo paslaugas ir pan.), taip pat tiesioginį pardavimą.

4.4.8 Siekdamą užtikrinti, kad netikėtai susidarius ekstremaliajai situacijai būtų galima lanksčiai reaguoti, Komisija siūlo sudaryti žemės ūkio sektoriaus krizių rezervą, kurio biudžetas būtų apie 500 mln. EUR. Komisija turėtų šią priemonę įtraukti į daugiametę finansinę programą ir geriau paaiškinti šios naujos priemonės veikimo principą ir nurodyti, kaip ja galima būtų pasinaudoti, kai reikės užkirsti kelią rinką ardantiems veiksniams. Privaloma užtikrinti, kad ši priemonė būtų tokia lanksti, kad būtų galima laiku ir sparčiai reaguoti.

4.4.9 Komisija stiprina gamintojų, ūkio subjektų ir prekybos organizacijų vaidmenį, išplėsdama jų veiklos sričių sąrašą – įtraukdama visus produktus, kuriems taikomas BRO. EESRK,

atsižvelgdamas į Europos Audito Rūmų pateiktas pastabas⁽¹⁶⁾, mano, kad reikėtų išsamiai paaiškinti Komisijos reikalavimus dėl šių organizacijų pripažinimo ir jų veiklos stebėsenos priemonės. Todėl reikia apsvarstyti, kokių mastu siūlymu leisti sudaryti kolektyvines visuotines sutartis būtų pažeista atskirų ūkininkų laisvė savarankiškai priimti sprendimus.

4.4.10 EESRK pritaria Komisijos siūlymui pradėti sudarinėti raštiškas sutartis tarp šalių. Tačiau kooperatyvams ir panašioms struktūroms šio reikalavimo būtų galima netaikyti. Pasak Komisijos, ši priemonė reikalinga tik dėl pieno produktų, o dėl visų kitų produktų valstybės narės ją gali pradėti taikyti savanoriškai. EESRK mano, kad Komisija turėtų šį reikalavimą taikyti ir visų kitų žemės ūkio produktų, kuriems taikomas BRO, atžvilgiu, ir ypač greitai gendantiems produktams.

4.4.11 EESRK dvejoja dėl galimybės Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondo (EGF) lėšomis remti ūkininkus, kurie patiria nuostolių dėl tarptautinių prekybos sutarčių. EESRK primena, kad EGF visų pirma skirtas teikti paramą darbuotojams, atleistiems dėl esminių globalizacijos sukeltų struktūrinių pokyčių pasaulio prekyboje, kai dėl tokio atleidimo regiono ar vietos ekonomika patiria didelį neigiamą poveikį⁽¹⁷⁾. EESRK mano, kad norint užtikrinti kuo didesnę EGF veiksmų poveikį, fondo lėšų nereikėtų naudoti Europos žemės ūkiui remti.

4.4.12 Naujaisiais duomenimis, apie 16,3 proc. ES piliečių gyvena ties skurdo riba arba žemiau jos. EESRK primena apie Europos programą, skirtą dalyti maistą skurstantiesiems, indėlių; pagal šią programą skurdžiausiai gyvenantiems žmonėms kasmet išdalijama dešimtys milijonų maisto davinių (2009 m. šia programa pasinaudojo apie 18 milijonų gyventojų). EESRK džiaugiasi, kad pasiūlymuose dėl 2014–2020 m. biudžeto Europos pagalbos maistu labiausiai nepasiturintiems asmenims programa aiškiai atskirta nuo pirmojo ir antrojo ramsčių. Vis dėlto reikėtų patobulinti jos veikimo mechanizmą pagal Europos Audito Rūmų pateiktas pastabas⁽¹⁸⁾. Komitetas mano, kad solidarumas su blogesnėje padėtyje esančiomis visuomenės grupėmis visada buvo ir privalo išlikti vertybė, kurią ES gina visose savo politikos srityse.

4.5 Kaimo plėtra

4.5.1 EESRK nuomone, II ramstis yra pagrindinė priemonė išsaugoti Europos žemės ūkio modelį. Dėl ypač blogos daugelio valstybių narių finansinės padėties nebebus galima skirti pakankamą dalinį finansavimą arba iš viso nebebus galima finansuoti daugelio priemonių, todėl labai susilpnės jų veiksmingumas. Tai yra pagrindinė problema, kuri turi būti sprendžiama vykstant deryboms dėl 2014–2020 m. finansinės programos.

⁽¹⁶⁾ Europos Audito Rūmų ataskaita. Ar esama didesnės pažangos? Europos Sąjungos paramos vaisių ir daržovių augintojų veiklos programoms veiksmingumas“. Specialioji ataskaita Nr. 8.

⁽¹⁷⁾ 2006 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1927/2006, įsteigiantis Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondą.

⁽¹⁸⁾ Europos Sąjungos pagalba maistu nepasiturintiems asmenims: tikslų, taikomų priemonių ir metodų įvertinimas. Specialioji ataskaita Nr. 6, 2009 m.

⁽¹⁴⁾ OL C 354, 2010 12 28, p. 35.

⁽¹⁵⁾ OL C 48, 2011 2 15, p. 145.

4.5.2 Lig šiol II ramstyje taikyto principo – trys ašys, kurioms nustatyta minimali procentinė finansavimo dalis (taip pat LEADER) – atsisakymas ir perėjimas prie šešių prioritetinių sričių iš esmės reiškia (dar) didesnę valstybių narių veiksmų laisvę. Tačiau EESRK džiaugiasi, kad aplinkos ir klimato apsaugos priemonėms ir ateityje turės būti skirta mažiausiai 25 proc. visų lėšų, ir siūlo LEADER programai taip pat nustatyti mažiausią procentinę dalį. Reikėtų pasirūpinti, kad nesusidarytų situacija, kai valstybės narės remtų, pavyzdžiui, tik investicijas ir dėl to visiškai atsisakytų remti, pavyzdžiui, agrarinės aplinkosaugos priemonės, ekologišką ūkininkavimą arba tokias „iš apačios į viršų“ iniciatyvas kaip LEADER.

4.5.3 Tam, kad ūkininkavimas taptų konkurencingesnis, Komisija siūlo susieti BŽŪP su ES ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo strategija, daugiausia dėmesio skiriant mokymui, inovacijoms ir moksliniams tyrimams. EESRK sveikina tokį požiūrį.

4.5.4 EESRK pritaria tam, kad pagal kaimo plėtros politiką būtų sukurta Europos inovacijų partnerystė. EESRK mano, kad šia priemone visų pirma bus skatinama ir remiama mokslinių tyrimų veikla, kuria siekiama didinti žemės ūkio ir miškininkystės našumą ir tvarumą, užtikrinti tausų gamtos išteklių naudojimą, stiprinti žemės ūkio ir miškininkystės indėlį kovoje su klimato kaita, gerinti žemės ūkio ir miškininkystės sektorių darbo vietų kokybę ir darbo saugą, užtikrinti vartotojų saugą ir sveikatą, skatinti bandyti naujus būdus žemės ūkyje ir miškininkystėje, tobulinti maisto produktų transportavimo būdus ir logistiką ir įvertinti, kurios maisto produktų pakuotės yra ekologiškos. EESRK nuomone, Europos inovacijų partnerystė žemės ūkio ir miškininkystės sektoriuose užtikrins tarpvalstybines sąsajas ir įvairių Europos viešojo ir privačiojo sektorių subjektų bendradarbiavimą bei didins mokslinių tyrimų ir inovacijų veiksmingumą.

4.5.5 Komitetas labai palankiai vertina siūlymus dėl kaimo plėtros priemonių ir ragina Komisiją suteikti valstybėms narėms galimybę ir laisvę kurti specialias, sektoriams, kurie yra joms svarbiausi, skirtas priemones, pagal kurias šie regionai įgytų alternatyvų. Tai būtina, norint išsaugoti ir išlaikyti mūsų gamtą ir puoseleli kultūrinius kraštovaizdžius. EESRK atkreipė dėmesį į tai, kad Komisija siekia taikyti sugriežtintus atrankos naudotis tam tikromis priemonėmis kriterijus. Jis nori pabrėžti, kad šie atrankos kriterijai neturėtų tapti kliūtimis toliau vystytis tiems žemdirbių ūkiams, kurie jau yra pasiekę tam tikrą konkurencingumo lygį.

4.5.6 Komitetas pritaria, kad reikia stiprinti pagal BŽŪP įgyvendinamas rizikos valdymo priemones. Komitetas mano, kad šios priemonės turėtų padėti sumažinti pajamų svyravimą ir rinkos nestabilumą. Draudimo produktų stiprinimas ir tarpusavio pagalbos fondų kūrimas turėtų padėti tiems ūkininkams, kurie dirba nepastovesnėje rinkoje ir kurie patiria didesnę naujų gyvūnų ir augalų ligų pavojų ir dažnesnes blogo oro sąlygas. Komitetas pritaria pasiūlymui antrajame ramstyje numatyti rizikos valdymą, tačiau mano, kad valstybės narės visų pirma turi išspręsti nacionalinio bendro finansavimo klausimą.

4.5.7 EESRK palankiai vertina tai, kad tęsiama į gamtinių kliūčių turinčias vietas orientuota politika. Vis tik Komitetas apgailestauja, kad nebuvo atsižvelgta į jo nuomonėje⁽¹⁹⁾ dėl komunikato COM(2009) 161 „Siekiant tikslingesnio paramos skyrimo ūkininkams, vykdančiams veiklą gamtinių kliūčių turinčiose vietovėse“ išdėstytas rekomendacijas dėl šių vietovių nustatymo. Komisijos pasiūlytų aštuonių biofizinių kriterijų nepakanka norint jas tinkamai, teisėtai ir priimtinais iš naujo apibrėžti visoje Europos Sąjungoje.

4.5.8 EESRK jau paskelbė, kad biologinės įvairovės išsaugojimas yra svarbiausias, pagrindinis uždavinys, kurį spręsti yra ne tik etinė ir moralinė pareiga – šis uždavinys turi ilgalaikės strateginės svarbos. Ekonominių priežasčių, kodėl reikia veikti operatyviau ir efektyviau, yra pakankamai.

4.5.9 EESRK pabrėžia, kad 2012 m. peržiūros suteikia unikalią galimybę vandens trūkumo ir ekstremaliųjų situacijų, pavyzdžiui, sausros, klausimus integruoti į bendrą vandens išteklių valdymo politikos programą.

4.5.10 EESRK mano, kad II ramstyje turėtų atsispindėti opi sausrų, dirvožemio erozijos ir dykumėjimo ES pietiniuose ir Viduržemio jūros regionuose problema, ir rekomenduoja parengti specialią priemonę šiai problemai spręsti. Tačiau kartu reikia atsižvelgti į papildomas išlaidas, kurias patiria šiaurinės Europos dalies valstybės narės dėl derlingos žemės ūkio paskirties žemės sausinimo.

4.5.11 EESRK ragina Komisiją, Parlamentą ir Tarybą apsvaistyti galimybę parengti integruotą ES baltymų strategiją, siekiant išsaugoti gyvūnų pašarų pasiūlą ir sumažinti poreikį baltymus importuoti.

4.5.12 Aprūpinimo maistu ir efektyvaus išteklių vartojimo srityje vis didėja maisto atliekų klausimo svarba. EESRK rekomenduoja Komisijai išnagrinėti geriausio maisto atliekų mažinimo praktikos pavyzdžius, pavyzdžiui, Vokietijos, ir remti tokią praktiką ES lygmens teisėkūros priemonėmis.

4.5.13 Artimiausiais metais svarbiausias sprendinys klausimas – ekonominės veiklos perkėlimas į trečiąsias šalis, o žemės ūkio sektoriuje sukurtą papildomą vertę reikėtų, jei tik įmanoma, išlaikyti teritorijų viduje. Be to, remiantis Europos Audito ūmų išvadomis, vietos veiklos grupės pagal LEADER programas nepakankamai svarbos teikia savo pačių vietos strategijų tikslų įgyvendinimui⁽²⁰⁾. Todėl vertėtų 2014–2020 m. BŽŪP numatyti taisomąsias priemones pasitelkus naują politikos priemonę, kuri suteiktų galimybę rengti didesnio masto teritorinius projektus nei pagal LEADER principus.

⁽¹⁹⁾ OL C 255, 2010 9 22, p. 87–91.

⁽²⁰⁾ Europos Audito Rūmai, Specialioji ataskaita Nr. 5/2011.

4.5.14 EESRK mano, kad BŽŪP turi būti prioritetine priemone ryšiams su vartotojais užmegzti teikiant tinkamą informaciją apie maisto produktų gamybos būdus, naudojamus visos jų vertės grandinės ar gyvavimo ciklo metu. Vartotojui reikia užtikrinti skaidrų atsekamumą, kadangi jis gali būti geriausiu sąjungininku siekiant tvaresnės Europos Sąjungos žemės ūkio gamybos, nežalojančios aplinkos ir užtikrinančios geresnes darbo vietas.

2012 m. balandžio 25 d., Briuselis

*Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas*
Staffan NILSSON

Komiteto nuomonės

I PRIEDAS

Toliau pateikiami diskusijų metu atmesti pakeitimai, už kuriuos buvo atiduota ne mažiau kaip 1/4 balsų:

1.25 punktas

Išbraukti:

„EESRK mano, kad reikia sukurti naują, atskirą priemonę, skirtą skatinti ekologinį ūkininkavimą; šios priemonės bendro finansavimo norma turėtų būti lygi bendro finansavimo normai, kurių siūloma taikyti mažiau išsivysčiusiems regionams (85 proc.). EESRK taip pat pasisako už tai, kad būtų skatinama kompleksinė gamyba ir tausojamasis ūkininkavimas, ir pabrėžia teigiamą jų poveikį aplinkai.“

Balsavimo rezultatai

Už	75
Prieš	81
Susilaikė	8

4.3.6 punktas

Iš dalies pakeisti taip:

„Ekologiškumo didinimas pagal I ramstį yra būdas sukurti stipresnę ir matomesnę sąsają tarp tiesioginių išmokų ir ūkininkų kuriamų viešųjų gėrybių aplinkos apsaugos srityje. Tai taip pat svarbus žingsnis sprendžiant biologinės įvairovės problemas, kurių kelia ūkininkavimas. EESRK palankiai vertina tokį požiūrį, bet teikia šias rekomendacijas:

- Komisija stengėsi, kad ši sistema būtų paprasta: ją sudarytų tik trys priemonės, kurių stebėseną būtų lengva vykdyti per palydovą. Tačiau įgyvendinimo taisyklėmis reiktų užtikrinti, kad dėl tų priemonių ūkininkams nebūtų užkrauta papildoma administracinė našta,
- svarbu, kad ekologiškumo didinimo priemonės visi ES ūkininkai taikytų vienodai, taip siekiant užtikrinti platų poveikį aplinkai ir išvengti iškraipymų tarp įvairių regionų ūkininkų. Tačiau jas taikant nacionaliniu arba regioniniu lygmeniu gali prireikti užtikrinti tam tikrą lankstumą. Paprastai turėtų būti atsižvelgiama į Agrarinės aplinkosaugos priemonės, priskiriamas ekologiškumo didinimo priemonėms kurios yra ypač naudingos biologinei įvairovei (pavyzdžiui, žydinčių augalų plotai), ateityje taip pat turėtų būti pripažintos ekologiniu požiūriu svarbiais plotais. Be žemės paruošimo sąnaudų ūkininkams tenkančios papildomos sąnaudos (pavyzdžiui, sėkla, darbo sąnaudos ir pan.) turėtų būti atskirai kompensuojamos pagal I ramstį.
- susirūpinimą kelia pavojus, kad ekologiškumo didinimo priemonės gali dubliuotis su II ramsčio agrarinės aplinkosaugos priemonėmis⁽¹⁾. Jas reikia aiškiai atskirti, siekiant užtikrinti, kad ūkininkai, kurie jau dalyvauja žemės ūkio ir aplinkos apsaugos programose, galėtų toliau veiksmingai naudotis šia politikos priemone nepadidindami pajamų praradimo. Ūkininkai, kurie taiko agrarinės aplinkosaugos programos priemones, kuriomis siekiama ekologiškumo didinimo tikslų, gali būti laikoma, kad tenkina ekologiškumo didinimo komponentą. Iki šiol vykdytos agrarinės aplinkosaugos priemonės (II ramstis) turėtų būti pripažintos pagal naujus aplinkosaugos reikalavimus (I ramstis), kaip ir ekologinė žemdirbystė apskritai.“

Balsavimo rezultatai

Už	71
Prieš	90
Susilaikė	11

4.3.7 punktas

Iš dalies pakeisti taip:

„Ekologiškumo didinimo priemonės turėtų būti pritaikytos ir įgyvendinamos tokia tvarka:

- pasiūlymas 7 proc. žemės naudoti kaip „ekologiniu požiūriu svarbias vietas“ nebus priimtinas, jei dėl to labai sumažės ariamosios žemės, naudojamos gamybai, plotas. Tai duotų priešingų rezultatų taip pat atsižvelgiant į visame pasaulyje augančią maisto produktų paklausą. Komisija kuo greičiau turėtų pasiūlyti požymių, pagal kuriuos pripažįstama, kad žemė yra „ekologiniu požiūriu svarbi“, sąrašą. Ji sudarydama Komisija turėtų užtikrinti, kad pirmiausia būtų įrašyti tie požymiai,

⁽¹⁾ EESRK nuomonė dėl BŽŪP atėities, OL C 132, 2011 5 3, p. 63, 3.4.3 punktas.

kurie yra svarbūs biologinės įvairovės išsaugojimui ir didinimui; šie požymiai – tai, visų pirma, esami medžiai, terasos, pakrančių zonos, pievos ir kt. Šios zonos turėtų būti laikomos tinkamos paramai, taip pat ir tose šalyse, pagal kurių nacionalinės teisės aktus jos nėra priskiriamos dirbamajai žemei. Jei būtų parengtas sąrašas, greitai paašškėtų, kad dažnai reiškiami nuogastavimai, jog Komisija nori visiškai atskirti 7 proc. žemės, yra nepagrįsti. Galiausiai turėtų būti sudaryta galimybė reikalauti, kad pagrindines nuolatinės kultūras priskirti sudarytu tik 3,5 proc. „ekologiniu požiūriu svarbiems vietovėmsplotu“, siekiant puoselėti didelę jų vertę aplinkos ir ekologiniu požiūriu.

- Komisija privalo užtikrinti, kad pasėlių įvairinimo priemonė nebūtų žalinga visų pirma tiems ūkininkams, kurie turi mažai ariamosios žemės, turi galvijų bandas, bet neturi ganyklų, ir ūkininkams, ūkininkaujantiems tokiomis agrarinėmis bei klimatinėmis bei dirvožemio sąlygomis, kuriomis neįmanoma auginti jokių kitų kultūrų. EESRK rekomenduoja tokiomis atvejais laikytis gyvenimo lankstumo principo remiantis valstybių narių pateiktu ir Komisijos patvirtintu pasiūlymu.“

Balsavimo rezultatai

Už	64
Prieš	88
Susilaikė	14